StudySite.org StudySite.org

PSYCHOLOGY
PAPER–III
OCT–11/14

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

Name of the Areas/Section (if any)..................

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.
10. In case of any discrepancy in Gujarati and English version of Questions the English version should be taken as final.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તર પોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તર પોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તર પોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.
૧૦. પ્રશ્નપત્રના પ્રશ્નોમાં ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કોઈ વિસંગતિ જોવા મળશે તો અંગ્રેજી અર્થને જ માન્ય ગણવામાં આવશે.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		11.	
2.		12.	
3.		13.	
4.		14.	
5.		15.	
6.		16.	
7.		17.	
8.		18.	
9.		19.	
10.			

SEAL

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....

(Evaluation)

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

PSYCHOLOGY **મનોવિજ્ઞાન**

PAPER III **પેપર III**

Note : This paper contains **FOUR** Sections. You are required to attempt **ALL** of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે. તમારે બધા વિભાગોના પ્રશ્નોના જવાબો લખવાના છે.

SECTION I (વિભાગ I)

Note : Answer both the questions (Q. No. **1** and Q. No. **2**) in **500** words each. (2×20=40)

નોંધ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (પ્ર. ૧ અને ૨) દરેક પ્રશ્નનો જવાબ ૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)

1. In what way could psychology be useful to eradicate poverty in India ? Discuss with examples.

   ભારતમાં વધતી જતી ગરીબી માટે મનોવિજ્ઞાન કેવી રીતે મદદરૂપ બની શકે ? ઉદાહરણ સાથે ચર્ચા કરો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

2. Discuss the role of psychology in developing the national character.
રાષ્ટ્રીય ચારિત્ર્યના વિકાસમાં મનોવિજ્ઞાનની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

SECTION II (વિભાગ II)

Note : Chose any *one* elective from electives **1** to **5** and answer *all* the questions (Q. No. **3** to Q. No. **5**) of the same elective in **300** words. (3×15=45)

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી ૫ માંથી કોઈપણ એક વિકલ્પ પસંદ કરો. પસંદ કરેલા વિકલ્પના (પ્ર. ૩ થી ૫) બધા પ્રશ્નોના ૩૦૦ શબ્દોમાં જવાબ લખો. (૩×૧૫=૪૫)

Elective 1 (વિકલ્પ ૧)

3. What are social cognitions ? Illustrate their role in social behaviour.
સામાજિક બોધન એટલે શું ? સામાજિક વર્તનમાં તેનો કાર્યભાગ દર્શાવો.

4. Define prosocial behaviour. Explain various studies conducted to study social behaviour.
પુર્વાભિમુખ સામાજીક વર્તન એટલે શું ? સામાજિક વર્તનના અભ્યાસ અંગેના વિવિધ સંશોધનો સમજાવો.

5. Explain the meaning of antisocial behaviour. Discuss the various causes of antisocial behaviour.
સમાજ વિરોધી વર્તન સમજાવો. સમાજ વિરોધી વર્તનના વિવિધ કારણો ચર્ચો.

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

Elective 2 (વિકલ્પ ૨)

3. Discuss the development of self-esteem and its influences from early childhood to adolescence.
   સ્વ આવિષ્કારના વિકાસની અને તેની બાલ્યાવસ્થા તેમજ તરુણાવસ્થા પર થતી અસરો ચર્ચો.

4. Examine the role of internal and external influences on development of personality at childhood level.
   બાલ્યવસ્થા દરમ્યાન વ્યક્તિત્વ વિકાસ ઉપર થતી બાહ્ય અને આંતરિક અસરો શો ભાગ ભજવે છે તેનું પરિક્ષણ કરો.

5. Describe and evaluate recent theoretical perspectives on child development.
   બાળ વિકાસ ઉપરના પ્રવર્તમાન સૈદ્ધાંતિક દૃષ્ટિકોણનું વર્ણન અને મૂલ્યાંકન કરો.

Elective 3 (વિકલ્પ ૩)

3. What are the effects of social disadvantage on cognitive development and academic achievement ?
   બોધાત્મક વિકાસ અને શૈક્ષણિક વિકાસ ઉપર સામાજિક વંચિતતાની શી અસરો થાય છે ?

4. What are the techniques of group guidance ? Explain their effectiveness in career guidance ?
   સમુહ માર્ગદર્શનની પ્રયુક્તિઓ કઈ છે ? કારકીર્દી પર થતી તેઓની અસરકારકતા સમજાવો.

5. Why school psychologist is needed in Indian Education System ?
   ભારતીય શૈક્ષણિક માળખામાં શાળાકીય સલાહ મનોવૈજ્ઞાનિકની શી જરૂરિયાત છે ?

Elective 4 (વિકલ્પ ૪)

3. Give illustrative account of the development of industrial and organizational psychology.
   ઔદ્યોગિક અને સંસ્થાકીય મનોવૈજ્ઞાનિક વિકાસનો ઉદાહરણ સહિત અહેવાલ આપો.

4. State the meaning and objectives of performance appraisal in organizations and describe graphic rating scale as a method of performance appraisal.
   સંસ્થામાં થતા કાર્યમૂલ્યાંકનનો અર્થ અને હેતુઓ જણાવો તેમજ કાર્યમૂલ્યાંકનની એક પદ્ધતિ તરીકે આલેખાત્મક 'રેટીંગ' તુલાનું વર્ણન કરો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

5. Explain the meaning of leadership. Describe and evaluate Fiedler's contingency model of leadership.

નેતૃત્વ વિશેનો ખ્યાલ સમજાવો. નેતૃત્વ વિશેના ફીડલરના કંન્ટીજન્સી મોડેલનું મૂલ્યાંકન કરો.

Elective 5 (વિકલ્પ ૫)

3. Elucidate the principles of projective tests as diagnostic tools.

નિદાનાત્મક સાધનો તરીકે પ્રક્ષેપણ કસોટીઓના સિદ્ધાંતો દર્શાવો.

4. Discuss the major assumptions of behaviour therapy.

વાર્તનિક ઉપચારમાં સમવિષ્ટ મુખ્ય ધારણાઓની ચર્ચા કરો.

5. Explain the characteristics of boderline personality disorder.

સીમાવર્તી વ્યક્તિત્વની વિકૃતિઓના લક્ષણો સમજાવો.

Q. No. 3. ....

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

Q. No. 4. ....

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

Q. No. 5. ....

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

SECTION III (વિભાગ III)

Note : Answer the following questions in **50** words each. Attempt *all* the questions (Q. No. **6** to Q. No. **14**). (9×10=90)

નોંધ : નીચેના દરેક પ્રશ્નોના જવાબ ૫૦ શબ્દોમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (પ્ર. ૬ થી ૧૪). (૯×૧૦=૯૦)

6. What is the role of endocrine glands in regulating growth ? Discuss.
વૃદ્ધિ નિયમનમાં એન્ડોક્રાઈન ગ્રંથીઓ શો ભાગ ભજવે છે ? ચર્ચા કરો.

StudySite.org

7. What are the responsibilities of a test user ? Explain.
કસોટીનો ઉપયોગ કરનારની જવાબદારીઓ કઈ છે ? સમજાવો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

8. Describe in brief the behavioural measures of personality ?
વ્યક્તિત્વના વાર્તનિક માપનોની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.

StudySite.org

9. What are the advantages and assumptions of non-parametrix tests ?
''નોન પેરામેટ્રીક'' કસોટીઓના લાભો અને તેના વિશેની ધારણાઓ કઈ છે ?

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

10. What do you understand by Ex-post facto research ? Give an example.
એક્ષ-પોસ્ટ ફેક્ટો સંશોધન વિશે તમે શું જાણો છો ? ઉદાહરણ આપો.

11. Explain the meaning of subliminal perception and state the role of factors associated with it.
પ્રત્યક્ષીકરણ ઉંબરની નીચેની તીવ્રતાવાળા ઉદ્દીપક દ્વારા થતા પ્રત્યક્ષીકરણનો અર્થ સમજાવો અને તેની સાથે સંકળાયેલ પરિબળો દર્શાવો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

12. What is behaviour modification ? State the process of behaviour modification with the help of a suitable example.
વર્તનનું રૂપાંતરણ એટલે શું ? યોગ્ય ઉદાહરણ સાથે વર્તનરૂપાંતરણની પ્રક્રિયા દર્શાવો.

StudySite.org

13. State and evaluate the Atkinson and Shiffrin model of memory.
એટકિન્સન અને શીફરીનનાં સ્મૃતિનાં મોડલનું નિરૂપણ અને મૂલ્યાંકન કરો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

14. Explain the meaning and major characteristics of achievement motivation.
સિદ્ધિપ્રેરણનો અર્થ સમજાવો અને તેના મુખ્ય લક્ષણો સમજાવો.

SECTION IV (વિભાગ IV)

Note : Read the following paragraph and answer questions (Q. No. **15** to Q. No. **19**) given below in **30** words each. Attempt *All* questions. (5×5=25)

નોંધ : નીચેનો પેરેગ્રાફ વાંચી આપેલ દરેક પ્રશ્નો (૧૫ થી ૧૯) ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૫×૫=૨૫)

Overall figures for the health of middle-aged adults musk vast individual differences. While most people are healthy, some are beset by a variety of ailments. Genetics play a role. For instance hypertension often runs in families.

Social and environmental factors also affect health. For instance the death rate for middle-aged African Americans in the United States is twice the rate for caucasians. Why should this be true ?

Socio-economic status is a significant factor. For Whites and African Americans of the same SES level, the death rate for African Americans is actually

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

lower than for whites. Members of lower-income families, however are move likely to experience a disabling illness. There are many reasons for this. People in lower SES households are more apt to work in dangerous occupations, such as mining or construction work. Lower-income people also often have inferior health care coverage. The crime rates and environmental pollutants are generally higher in lower income neighbourhoods. A higher incidence of accidents and health hazards, and thus a higher death rate are linked to lower levels of income.

Gender also makes a difference. Women's overall mortality rate is lower than men's trend that holds true from birth—but the incidence of illness among mid life women is higher than for men.

Women are more susceptible to minor, short-term illness and chronic, but non-life-threatening diseases such as migraine headaches, while men are more susceptible to serious illnesses such as heart disease. Fewer women smoke then men, which reduces their risk for cancer and heart disease.

Another reason for the higher rate of illness in women may be that more medical research targets men and the disorders they suffer. The vast majority of medical research money goes to preventing life-threatening diseases faced mostly by men, rather than to chronic conditions such as heart disease that may cause disability and suffering, but not necessarily death. Typically research on diseases that strike both men and women focuses on men as subjects rather than women.

મધ્ય ઉંમરની પુખ્તવયની વ્યક્તિઓ માટેની સ્વાસ્થ્યને લગતી સમગ્ર આંકડાકીય માહિતી વિસ્તૃત વ્યક્તિગત ભિન્નતાઓ ઉપર પડદો પાડી દે છે. મોટા ભાગના લોકો તંદુરસ્ત

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

હોય છે જ્યારે કેટલાક લોકો વિભિન્ન પ્રકારની તંદુરસ્તીને લગતી તકલીફોથી ઘેરાયેલા હોય છે. ''જેનેટીકસ'' તેમાં ભાગ ભજવે છે. ઉદાહરણ તરીકે ઉચ્ચ કક્ષાની માનસિક તાણ ઘણીવાર કુટુંબોમાં આવતી હોય છે.

સામાજિક અને વાતાવરણજન્ય પરિબળો પણ સ્વાસ્થ્યને અસર કરે છે. ઉદાહરણ તરીકે ''યુનાઈટેડ સ્ટેટસ'' માં મધ્ય ઉંમરના આફ્રીકાથી આવી સ્થાયી થયેલ આફ્રીકન્સ-અમેરીકન્સમાં મૃત્યુનું પ્રમાણ ''કોકેસીયન્સ'' ના મૃત્યુ પ્રમાણ કરતા બમણું છે. આવું શા માટે સાચું હોવું જોઈએ ?

સામાજિક આર્થિક મોભો એ પણ અગત્યનું પરિબળ છે. સમાન આર્થિક દરજ્જો ધરાવતા શ્વેત અને આફ્રીકન અમેરીકન્સની બાબતમાં આફ્રીકન અમેરીકન્સમાં મૃત્યુનો દર શ્વેત કરતાં ઓછો છે. આમ છતાં નીચા આર્થિક સ્તર ધરાવતા કુટુંબોમાં અશક્ત બનાવી દે તેવી માંદગીના અનુભવની શકયતા વધુ રહેલી હોય છે. આ માટે ઘણા કારણો હોય છે. નીચો સામાજિક-આર્થિક સ્તર ધરાવતા કુટુંબોના લોકો મોટે ભાગે ભયજનક કહી શકાય તેવા વ્યવસાયો જેવા કે ખાણોનું કાર્ય કે બાંધકામનાં કાર્યમાં જોડાય છે. આ સ્તરના લોકો માટે તંદુરસ્તીની કાળજી લેવાય તેવી વ્યવસ્થાઓ ઘણી હલકી કક્ષાની હોય છે. નિમ્ન આર્થિક સ્તરનાં લોકોમાં ગુન્હાહિત પ્રવૃત્તિઓનું પ્રમાણ તેમજ વાતાવરણજન્ય દુષિત પરિબળોનું પ્રમાણ સામાન્ય રીતે વધુ જોવા મળે છે. આ રીતે અકસ્માતોના બનાવોની તેમજ તંદુરસ્તી જોખમાય તેવા બનાવોની શકયતા વધુ છે કે જે ઉચ્ચ મૃત્યુદર સાથે સંકળાયેલ છે તે નીચા આર્થિક સ્તરો સાથે જોડાયેલ છે.

આ પ્રકારના તફાવતોમાં લૈંગિક પરિબળ પણ ભાગ ભજવે છે. પુરુષોની સરખામણીમાં સ્ત્રીઓનો જીવનદર સમગ્ર રીતે જોતા નીચો છે. જે તરાહ જન્મથી સાચી છે. પરંતુ મધ્ય ઉંમરની સ્ત્રીઓમાં માંદગીની શકયતાઓનું પ્રમાણ એ પુરુષોની સરખામણીમાં ઊંચું છે. સ્ત્રીઓમાં ટૂંકાગાળાની નાની નાની માંદગીઓ અને જીવનને ભયરૂપ ન હોય અને તીવ્ર કહી શકાય તેવા રોગો જેવા કે ''આધાશીશીની શકયતાઓ રહેલી હોય છે. જ્યારે પુરુષોમાં હૃદયરોગ જેવા તીવ્ર રોગની શકયતાઓ રહેલી હોય છે. પુરુષોની સરખામણીમાં સ્ત્રીઓમાં ધૂમ્રપાનનું પ્રમાણ ઓછું છે જેથી સ્ત્રીઓમાં કેન્સર અને હૃદયરોગનું જોખમ ઓછું રહે છે.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

સ્ત્રીઓમાં માંદગીના ઉચ્ચ દર માટેનું બીજુ કારણ એ હોઈ શકે કે મેડીકલ સંશોધનમાં પુરુષો અને તેઓ જે રોગોમાં સપડાયેલ હોય છે તેઓનો બ્હોળો ઉપયોગ થાય છે. મેડીકલ સંશોધનમાં વપરાતી મોટા ભાગની ધનરાસી મોટેભાગે પુરુષોના જીવનને ભયરૂપ હોય તેવા રોગોની અટકાયત માટે વપરાય છે અને તીવ્ર રોગની સ્થિતિઓ જેવી કે હૃદયરોગ જેનાથી પંગુતા કે ભોગની સ્થિતિ સર્જાય છે પરંતુ મૃત્યુ થાય તે જરૂરી નથી. સામાન્ય રીતે જે રોગો પુરુષો અને સ્ત્રીઓને લાગુ પડે છે તે વિશેનાં સંશોધનમાં સ્ત્રીઓ કરતા પુરુષો ઉપર વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવે છે.

15. In what way does certain type of statistical information obscure individual differences ?
સ્વાસ્થ્યને લગતી અમુક પ્રકારની આંકડાકીય માહિતી વ્યક્તિગત ભિન્નતાઓને શી રીતે અવગણે છે ?

StudySite.org

16. What role is played by "genetics" in health ?
''જેનેટીકસ'' સ્વાસ્થ્યની બાબતમાં શો ભાગ ભજવે છે ?

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

17. How does socio-economic status affect health ?
સ્વાસ્થ્યમાં સામાજિક-આર્થિક મોભો શી રીતે અસર કરે છે ?

18. How can the difference in the rate of illness between men and women be explained ?
સ્ત્રીઓ અને પુરુષોના માંદગીના દર વચ્ચે રહેલા તફાવતને કઈ રીતે સમજાવી શકાય ?

StudySite.org

19. What common things can you suggest for maintaining health ?
સ્વાસ્થ્યને જાળવી રાખવા માટે તમે સર્વને લાગુ પડી શકે તેવી કઈ બાબતો સુચવશો ?

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

ROUGH WORK

SEAL

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org